

Troligt scenario för Dag Hammarskjölds död

För sextio år sedan, den 16 september 1961 på eftermiddagen, lyfter ett svenskt flygplan från flygplatsen i dåvarande Léopoldville i Kongo. Med ombord är den svenske generalsekreteraren i FN, **Dag Hammarskjöld**. Målet är en flygplatsen Ndola i Nordrhodesia. Uppdraget är att få till en förhandling med utbrytarstaten Katangas president **Moïse Tshombe**. Men det blir inget möte. För Dag Hammarskjölds plan störtar strax innan landning och alla ombord omkommer.

Sedan dess har händelsen varit föremål för spekulationer och diverse undersökningar för att ta reda på vad som hände. Trots att den inledande undersökningen av de rhodesiska myndigheterna fastslog att det var en olyckshändelse. Anledningen till att dessa spekulationer fortsatt är att det funnits vittnesmål som påpekat motsatsen och att viktiga dokument som kunnat ge klarhet i vad som hände helt enkelt har försvunnit eller gömts undan.

Lagom till 60-årsminnet av denna tragiska händelse utkommer **Ravi Somaiyas** *Den gyllene triangeln, Kalla kriget och Dag Hammarskjölds gåtfulla död* på svenska. Författaren har med denna bok gjort en översikt av alla undersökningar som med jämna mellanrum gjorts sedan 1961.

Han ger också inledningsvis en bakgrund till dessa händelser. Och allt börjar med att **kung Leopold av Belgien** koloniserade Kongo i slutet av 1800-talet och hur han genom ett grymt styre under ett femtiotal år mördade miljontals invånare.

Efter andra världskriget blev sedan området mycket intressant för alla stormakter då man i provinsen Katanga hade stora fyndigheter av uran och kobolt. Något som företaget *Union Minière* hade utnyttjat i många år. Under samma period

startade, liksom i övriga länder i Afrika, även en långsam process för Kongos självständighet. Denna process kulminerade 1960 när den legendariske **Patrice Lumumba** blev landets första premiärminister.

Utvecklingen satte igång starka motkrafter i bland annat Belgien, USA och Storbritannien då man var rädd för att den nya stormakten Sovjetunionen skulle få alltför stort inflytande. Men även hos gruvbolagen och vit makt-rörelsen i södra Afrika som var rädda för att förlora sin makt och sina privilegier.

Uppbackade av dessa motkrafter utropade Moise Tshombe den mineralrika Katangaprovinsens självständighet från Kongo. Kort därefter kidnappades, torterades och slutligen mördades premiärministern Patrice Lumumba. Allt detta ledde till en kris som FN under ledning av Dag Hammarskjöld skulle försöka lösa och som utmynnade i kraschen där Hammarskjöld förolyckades.

Författaren har skrivit en mycket intressant och spännande bok och genom alla trådar har han lyckats få fram en mycket mångfacetterad väv av verkligheten på ett lättförklarligt sätt. Och även om inte mysteriet är fullständigt löst, så lyckas han ändå få fram ett troligt scenario av vad som hänt. Detta är Somaiyas första bok, men han har tidigare jobbat som grävande journalist för bland annat New York Times.

Peter Roth

Den gyllene triangeln

Kalla kriget och Dag Hammarskjölds gåtfulla död

Ravi Somaiya

Albert Bonniers förlag

